

vlade v Panami, da jim dá vsak pot po 50 vojakov, kateri delavce v gozdu čuvajo. Za časa letne vročine, ki traja pet do šest mesecev, delajo delavci v gozdu, in to vsak pot v velikej družbi, da so varnejši. S trgovci se pogodé delavci za kaučuk že naprej, in zato dobé od njih vsega, česar v gozdu potrebujejo. S sekiro v roki si krči ta divji svet pot v gozd, in kedar najde na okupu večjo množico kaučukov, obstane in se pripravi na delo. Kolib si navadno ne zgradi, najraje spi kar pod milim nebesom. Drevje se začne narezavati in mleko nabirati. Mleko se na ognju pari kakor v Braziliji, ali pa je pusté stati v posodah, da se zasiri, in še le potem je devajo nad ogenj. Kedar delavci toliko kaučuka naberó, kolikor ga morejo odnesti, vračajo se domov. Od trgovca redko-kedaj dobé gotovih novcev, nego žganje, lepoticje, živila, in kedar to potrošijo, gredó z novega v gozd.

Razen Brazilije, centralne Amerike in Kolumbije ima v Ameriki še drugih krajev, kjer se kaučuk dobiva, no od nikoder ne dohaja v svetsko trgovino v tolikej množini kakor iz omenjenih krajev.

V Aziji so Prednja Indija, Asam, Java, in Sumatra najglavnejše zemlje, kjer se največ kaučuka proizvaja. Smokvenica „*Ficus elastica*“ je glavna rastlina, katera tu kaučuk daje. V pokrajini Asam je neizmerna množina tega drevja. Največje in najimenitnejše je to drevo v gozdu, in zato se more že velike daljave po vzrastu in po prekrasnej krošnji spoznati. Stara drevesa dadó dosta več mleka od mladih, a mleko, katero teče iz gorenjega debla, boljše je od spodnjega. Ob deževju teče mleko obilnejše nego za suše, ali ob suši ima mleko več kaučuka. Jedno drevo dá do 20 kg mleka. Na zraku se mleko zasiri, in od 100 kg mleka se dobi samo do 30 kg kaučuka. Ta kaučuk se [ne pari nad ognjem, nego ga suše na vertu v plitvih posodah, in zato je dosta svetlejši od ameriškega. Takov kaučuk ima obliko ploče, katera je 75 centimetrov dolga, 25 centimetrov široka, in jeden, dva ali tri centimetre debela. Manje kosove zgnjetó v nepravilne večje kosove, in takov kaučuk je na prerezi pisan. Ta azijski kaučuk je cenejši od ameriškega, in se ves izvozi v Ameriko.

Razen smokvenice imajo v tistih krajih še jedno rastlino, od katere kaučuk dobivajo, ta je plezalka, ki se potegne do 100 m dolžine. Ljudje jo razrežejo na palice, katere na jednom koncu grejejo, da se na drugem sok z njih cedí. Da se mleko preje zasiri, osolé je. Ta kaučuk prihaja na trg z imenom bornejski kaučuk, in ker ni dosta prida, zato je v ceno.

Tudi Afrika ima veliko množino drevja, katero kaučuk daje, ali tu delajo zelo nemarno in nečisto, in zato afriški kaučuk nima velike cene. Kongo, Galam, Angola in Benguela so glavni kraji v Afriki, kjer se kaučuk proizvaja. Kakošna so drevesa, od katerih v Afriki kaučuk dobivajo, tega še ne vemo, videti je, da se mej njim nahaja tudi smokvenica „*Ficus elastica*.“

Z otoka Madagaskara dohaja izvrsten kaučuk, kateri nič ne zaostaja za najboljšim braziljancem.

Poučni in zabavni drobiž.

Vladivostok je rusko pristanišče na skrajnem azijskem vzhodu. To mesto je bilo osnovano pred 30 leti na Muravjevem polotoku. Vladivostok je 9922 vrst oddaljen od Peterburga. Sedaj ima že nad 9000 prebivalcev ter ima brez dvojbe veliko bodočnost. Razvil se bode hitro, ko se zgradi sibirski železnica in potem trgovina z vzhodno Azijo preide iz angleških največ v ruske roke.

Morska bolezen pri živalih se kaže v raznih oblikah. Vse živali postanejo na morji jako mirne in celo divje živali jako oslabe. Posebno trpe od morske bolezni opice. Ptice tudi težko prenašajo gibanje ladije. Ptice pevke nehajo peti, kure in gosi onemorejo, samo pri racah se morska bolezen ne pokaže, vedno ostanejo vesele. Golobje večkrat poginejo na morji. Psi in mačke so na morji jako vznemirjeni, ne marajo jesti in se stiskajo k človeku. Voli, bivoli in konji se na morji jako privadijo svojim stražnikom. Svinje in kače pa morske bolezni ne čutijo.

Hladno in gorko leto. Profesor Reiss je izrekel mnenje, da bodo do 1904. leta vedno hladnejše, od tedaj se pa začno gorkejša leta. Ta profesor je preiskajoč poročila o vremenu se preveril, da se vrste dobe po 28 gorkih in 28 mrzlih let. Od 1866. leta sem imamo mrzla leta. Uzrok temu je iskati v večjem ali manjem številu peg na soncu.

Velika knjiga. Azijsko društvo v Bengaliji kupilo je lani od nekega tibetskega samostana eden izvod Tangyna ogromne budistiške enciklopedije. To delo šteje 225 zvezkov, ki so po 2 čevlja dolgi in 6 palcev debeli. Ruska vlada je pred nekaterimi leti bila kupila eden izvod te knjige v Pekingju, tretji izvod je pa pri indijskem ministerstvu v Londonu. Več izvodov pa ni zunaj tibetske pokrajine. Omenjeno azijsko društvo je plačalo za to knjigo 3000 rupij.

Breza. Izmej vseh dreves raste najdalje proti severu breza. V Evropi breza raste do 71°, v vzhodni Aziji pa do 63° severne širjave. V Ameriki je severna meja breze na zapadu od 64°, na vzhodu do 58° severne širjave. V Nemčiji raste še breza 5200, v Švediji 3900 in v Laplandiji 1700 čevljev nad morjem. Največja zraste v Nemčiji in Švici, bolj proti severu pa tudi bolj proti jugu so breze manjše. Za zemljo breza ni izbirljena, raste na peščenih in kamniti, na suhi pa tudi na vlažni zemlji.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V četrti seji dne 15. marcija poročali so v imenu upravnega odseka: 1.) Poslanec dr. Tavčar o prošnji pomočnega páznika Ivana Štajerja v deželni prisilni delarnici za spregled starosti. Prošnji se ugodí. 2.) Posl. Murnik o prošnji posestnikov iz Stopič in Podgrada za ustanovitev samostojne občine „Stopiče“. Prošnja se izroči deželnemu odboru, da zadevo natančneje preišče in v prihodnjem zasedanju stavi glede nameravane nove občine primerne nasvete. 3. Posl. Povše o prošnji kmetijske podružnice v Novem mestu glede povzdige živinoreje. Podružnica prosi, da se uvede švicarsko plemo in odpravi muricedolsko ter da naj bi se plemenski biki prodajali na javnih dražbah v Novem mestu. Poročevalec nasvetuje:

1.) Deželni odbor naj se pri nakupu plemenskih bikov ozira na prošnjo kmetijske podružnice v Rudolfovem in po najboljši moči skrbi za to, da se namesto muricedolskega plemena po Dolenjskem in Notranjskem širi švicko ali kako drugo temu sorodno in enako dobro enobarveno plemo.